

*Сисин А. М.,
магістрантка кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

*Андріанов Д. В.,
доктор філософії зі спеціальності 035 «Філологія»,
асистент кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

РОЗВИТОК МОДЕРНІСТСЬКОЇ ІДЕЇ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ В КОРЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ СЕРЕДИНИ ХХ-ГО СТОЛІТТЯ

Анотація. Статтю присвячено всебічному дослідженню особливостей та розвитку теми екзистенціалізму в корейській літературі періоду модернізму середини ХХ-го століття. Цей період став вирішальним для корейської літератури, яка, перебуваючи під впливом таких історичних подій, як Корейська війна, японська окупація та боротьба за незалежність, почала активно інтегрувати філософські ідеї екзистенціалізму. Літературні твори цього часу часто відображали внутрішні й зовнішні кризи, з якими зіткнулося корейське суспільство, через глибоке осмислення людської екзистенції.

Метою статті є вивчення того, як письменники модерністського напрямку використовували екзистенційні питання для розкриття основних тем своїх творів, таких як сенс життя, самотність, абсурдність існування, смерть і свобода вибору. Дослідження аналізує вплив західної філософії екзистенціалізму на корейську літературу та досліджує, як ці ідеї були адаптовані в умовах корейського контексту, зокрема в період після японської колонізації та під час Корейської війни.

У роботі розглянуто ключові твори корейських письменників, що включають екзистенційні теми, а також їхній внесок у формування модерністської літератури в Кореї. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше проведено систематичний аналіз екзистенційних мотивів у контексті корейського модернізму, що демонструє, як ці мотиви відображали особисті та соціальні переживання письменників через призму їхніх персонажів. Результати дослідження включають виявлення основних рис екзистенціалізму в творах корейських авторів, нових літературних форм, що виникли під впливом цього філософського руху, а також визначення ролі екзистенційної літератури у розвитку модерністської естетики. Це дослідження сприяє глибшому розумінню того, як корейські письменники використовували літературні методи для розкриття тем кризи ідентичності та соціальної нестабільності, а також дозволяє простежити вплив екзистенціалізму на культурний розвиток Кореї.

Ключові слова: екзистенціалізм, корейська література, модернізм, проза, середина ХХ-го століття, модерністська література.

У середині ХХ-го століття корейська література, під впливом соціально-історичних подій, таких як війна та колонізація, набуває нового вираження через призму екзистенціалізму. Література цього періоду, часто пов'язана з модерністським рухом, відображала як внутрішні, так і зовнішні кризи, з якими зіткнулося корейське суспільство. Екзистенційні питання, такі як сенс життя, самотність, смерть та свобода вибору, стали важливими темами для корейських письменників цього часу, що шукали нові шляхи для художнього осмислення реальності. Одним з ключових моментів корейського модернізму було переосмислення індивідуальної свідомості в умовах соціальної нестабільності.

Актуальність дослідження полягає в необхідності глибокого вивчення того, як корейські письменники середини ХХ століття відображали екзистенційну кризу свого часу, створюючи нові літературні форми та художні методи для розкриття цих тем. Такий аналіз також сприяє кращому розумінню того, як філософія екзистенціалізму вплинула на формування літератури модернізму в Кореї.

Метою статті є дослідження особливостей та розвитку екзистенційних мотивів у літературі корейського модернізму середини ХХ-го століття.

Завдання:

1. Розкрити поняття модернізму та його розвитку в Кореї.
2. Дослідити вплив західної філософії екзистенціалізму на корейську літературу.
3. Розкрити мотиви розвитку екзистенційних тем під час розвитку літератури модернізму.
4. Виявити основні риси екзистенціалізму в творах корейських письменників середини ХХ століття.
5. Проаналізувати окремі твори, що представляють екзистенційні мотиви, і розкрити їх внесок у розвиток корейської літератури.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше проводиться систематичний аналіз екзистенційних мотивів у літературі корейського модернізму, який демонструє, як ці мотиви відображали особисті й соціальні переживання корейських письменників через призму їх персонажів під час важливих історичних змін.

Методи дослідження. Використано порівняльний аналіз філософських і літературних джерел, з акцентом на психоаналітичний метод для вивчення внутрішніх переживань персонажів, їхніх почуттів та думок, а також загальний літературознавчий аналіз для виявлення основних тенденцій екзистенціалізму в літературі цієї епохи.

Модернізм – основний напрям мистецтва кінця XIX – першої половини XX століття, виник у літературі, як реакція на радикальний розрив з традиційними формами, зокрема реалізмом. Він зосереджувався на пошуках нових виразних засобів, що відповідає викликам сучасної епохи індустріалізації та урбанізації. Як культурно-естетичний рух, модернізм прагнув відобразити нову реальність через індивідуальну свідомість і художній експеримент [1].

В той ж час, у світі розвивається течія екзистенціалізму, сфокусованої на питанні індивідуальної свободи, вибору та відповідальності, а також на осмисленні безглуздості буття в абсурдному світі [2, с. 169-170]. Ця течія виникла у відповідь на загальну кризу світогляду після Першої світової війни, коли традиційні уявлення про релігію, мораль та соціальні структури почали втрачати свій вплив. Мотиви розвитку екзистенціалізму в Кореї під час епохи модернізму глибоко пов'язані з соціально-політичними обставинами того часу, зокрема японською колонізацією (1910–1945 рр.), Корейською війною (1950–1953 рр.) та поділом корейського півострова на дві країни. У середині століття Корея втратила багато воїнів, родини були розділені, після окупації знову з'явилася можливість прояву корейської ідентичності у повній мірі, але ціна за це була дуже висока. Після війни, а потім ще одної – настала економічна криза тривалістю майже два десятиліття. Екзистенційні настрої тяжкого сьогодення почали формувати думку про важкість буття, що проникала в літературні твори. Екзистенціалізм у корейській літературі став відповіддю на відчуття глибокої кризи ідентичності та людської самотності.

Течія екзистенціалізму досягнула корейських письменників відносно пізно. Як було згадано, перші твори, що можна назвати екзистенційними з'явилися в Кореї 20 років після публікації книги М. Гайдеггера «Буття і час» яка теоретично обґрунтувала засади екзистенційної літератури. На момент закінчення Другої світової війни, коли Корея тільки ознайомлювалася з рисами екзистенційності, європейські письменники, зокрема українські, почавши працювати з ними ще 50 років тому, вже переходили до нових течій, що, звісно, не було також зумовлено репресіями проти української інтелігенції 30-х років. На відміну від української традиції малої прози М. Коцюбинського, В. Стефаніка, М. Яцкова, яка містила екзистенційні риси, корейська література вводила ці теми у жанрі роману.

Протягом повоєнного періоду Кореї та у процесі імпорту західного екзистенціалізму, виникло питання людського існування, яке вважалось більше привілеєм, а не нормою. Після початку широкого розповсюдження ідей екзистенціалізму Камю та Сартра, ця тема викликала великий ажіотаж, адже країна перебувала в ідеологічному вакуумі після війни. Саме в цей час корейські літературні журнали “Хьондемунхак (кор. 현대문학)”, “Чаюмунхак (кор. 자유문학)”, “Мунхакесуль (кор. 문학예술)”, “Сасанке (кор. 사상계)” починають широко висвітлювати екзистенціалізм у своїх публікаціях [3, с. 408], фокусуючись на ідеях сенсу життя людей та їх відчуження. Це безумовно сприяло поширенню екзистенціалістських настроїв серед корей-

ських інтелектуалів та літераторів, що прагнули осмислити післявоєнну реальність через призму індивідуальних страждань і викликів. Літературні твори того періоду дедалі більше концентрувалися на внутрішніх переживаннях людини, її відчутті самотності та боротьбі зі своєю долею, що ставало символом корейської модерністської прози. Це також сприяло формуванню нового художнього дискурсу, де екзистенційні питання життя, смерті, свободи вибору і відповідальності почали відображати як соціальні, так і особисті переживання, характерні для суспільства. Воно намагалося оговтатися від жахів війни та знайти нові шляхи для самовираження й переосмислення національної ідентичності.

Серед основних рис прояву екзистенціалізму в літературі є висвітлення теми тривоги та абсурдності людського існування. Наприклад, повоєнні романи Хван Сунвона (кор. 황순원), такі як “Нащадки Каїна (кор. 카인의 후예)”, “Людський прищеп (кор. 인간접목)” та “На схилі дерев (кор. 나무들 비탈에 서다)” відображають екзистенційні теми через призму історичних подій, зокрема наслідки Корейської війни. Під впливом ідей Жан-Поля Сартра і Альбера Камю, ці твори досліджують почуття тривоги, абсурдності життя та дилеми свободи і обмежень. Війна посилює екзистенційну кризу, показуючи героїв, що стикаються з втратою сенсу, знищенням родинних і суспільних зв'язків, занепадом традиційних цінностей та глибоким почуттям самотності. Корейська війна у цих творах зображується як катастрофічна подія, яка ще більше загострює екзистенційні питання. Війна не тільки руйнує фізичний світ, але й травмує особистість, позбавляючи людей відчуття приналежності і впевненості у майбутньому. Головні герої, залишаючись наодинці з собою, змушені переосмислювати своє місце в безглуздому та нестабільному світі, що відображає абсурдність буття і втрату сенсу життя після руйнівного конфлікту [4]. Водночас ці твори підкреслюють важливість вибору та відповідальності за своє існування, яке, попри зовнішні катаклізми, залишається в руках індивідуума. Через цей екзистенційний вимір корейська література не тільки досліджує персональні трагедії героїв, але й глибоше розкриває соціальну реальність Кореї того часу, яка, втрачаючи традиційні цінності, шукала нові шляхи існування в післявоєнному світі.

Наступна риса, притаманна корейській літературі з мотивами екзистенціалізму епохи модернізму XX-го століття, – це проблема вибору та свободи. Одним з найкращих прикладів літератора, який досліджує ці теми, є Чхве Інхун (кор. 최인훈), що розкриває їх через складні життєві дилеми своїх персонажів. Роман “Міська площа” (кор. 광장), опублікований у 1960 році, став справжньою сенсацією [5, с. 44-45]. Цей твір вийшов за межі типових політичних наративів, які домінували в післявоєнній корейській літературі, і кинув виклик як Північній, так і Південній Кореї, показавши історію людини, яка не змогла знайти свого місця в жодній з цих політичних систем.

Головний герой, Мьончжун, проживає життя у Сеулі, але згодом потрапляє під підозру поліції через свої стосунки з коханою жінкою, що викликає у нього почуття провини та розчарування. Шукаючи вихід, він вирішує пробратися до Північної Кореї, де стає письменником для комуністичного режиму. Проте і тут його розчарування лише посилюється, оскільки свобода, на яку він сподівався, залишається недосяжною, і його допитують та контролюють так само, як на Півдні.

Під час Корейської війни його відправляють на південь, де на полі бою він зустрічає свою колишню любов. У таборі для військовополонених герой п'ять разів вигукує, що хоче жити в нейтральній країні, що символізує його внутрішню боротьбу і неможливість знайти свій простір свободи в системах, які обмежують особистий вибір. Тема вибору, яку досліджує Чхе Інхун, є центральною у цьому романі, оскільки вона ставить під сумнів ідеологічні рамки та висвітлює складність пошуку індивідуальної свободи в умовах політичної та соціальної нестабільності.

Чан Йонхак (кор. 장용학) – один із найвидатніших південнокорейських письменників післявоєнного періоду, який разом із Сон Чансопом залишив значний слід у корейській літературі 1950-х років. Через філософські роздуми та абстрактні описи він зосереджувався на дослідженні екзистенційних умов сучасної людини. Чан Йонхак народився в 1921 році в провінції Хамгьон-Пукто (сучасна Північна Корея). Він закінчив середню школу в Кьонсоні та навчався на факультеті економіки та бізнесу в університеті Васеда в Японії. Під час Другої світової війни його призвали до японської армії, де він служив до 1945 року, коли Корея була звільнена від колоніального правління. Після повернення до Кореї він працював учителем, а в 1947 році емігрував до Південної Кореї через неприйняття комунізму та бажання писати п'єси.

Його перші літературні роботи отримали визнання на початку 1950-х років. Під час Корейської війни Чан переїхав до Пусана, де жив зі своєю матір'ю в нетрях. Саме тоді він написав свою найвідомішу роботу “Поезія Йоана (кор. 요한시집)”, 1955 р. Цей твір відзначив перехід автора до більш абстрактного стилю письма, у якому він досліджував екзистенційні умови сучасної людини. “Поезія Йоана” є твором, що вийшов за межі традиційної оповідної структури. У цьому романі автор використовує суміш притчі, монологу та філософських роздумів. Натхненний романом Жана-Поля Сартра “Нудота”, Чан Йонхак через сюжет табору для військовополонених на острові Кодже досліджує, як ідеології та суспільні класи руйнують індивідуальне існування під час війни [9, с. 105-106]. Чан Йонхак вирізняється серед інших письменників своїм підходом до літератури. Його романи зосереджені не на діях персонажів чи подіях, а на їхніх переконаннях і філософських роздумах. Персонажі його творів часто виявляють песимістичні та нігілістичні погляди на реальність.

Екзистенціалізм, що був популярний у світі в середині ХХ-го століття, суттєво вплинув на творчість Чана. Ця філософія, яка стверджує, що існування передує сутності, наголошує на важливості індивідуального існування на протигагу загальним людським характеристикам [10]. Після досвіду війни, біженства та політичної нестабільності Чан зосередився на дослідженні індивідуальної екзистенції. Його абстрактний стиль, іронія та алегорії відображають внутрішнє засвоєння екзистенціалістських ідей, які були тісно пов'язані зі свідомістю післявоєнного покоління.

Ще один його роман “Легенда про коло (кор. 원형의 전설)” (1962 р.) поєднує в собі концепції, які Чан досліджував у своїх ранніх оповіданнях. Він розглядає проблему людського існування, критику ідеології та боротьбу з ілюзіями. Роман також підіймає питання табу сучасної цивілізації через тему інцесту, яка символізує циклічність долі.

Творчість Чан Йонхака відображає глибокі екзистенційні роздуми про людське буття, вплив війни на індивідуальну свідо-

мість і кризи ідентичності. Його роботи виділяються абстрактністю та алегоричністю, що робить їх важливими для розуміння корейської літератури середини ХХ століття. Автор критично досліджує процес втрати особистої ідентичності під впливом соціальних та політичних катаклізмів, що є важливим внеском у розвиток екзистенціалізму в корейській літературі [11, с. 350]. Чан Йонхак, як представник післявоєнного покоління, за допомогою екзистенціалізму досліджує долю людини у світі, зруйнованому війною та політичними конфліктами. Його філософське осмислення людської сутності, екзистенційна криза, абсурдність буття та пошук індивідуальної свободи продовжують мати значення і сьогодні, роблячи його твори цінним джерелом для розуміння розвитку екзистенціалізму в літературі Кореї.

Висновки. Екзистенціалізм у корейській літературі середини ХХ-го століття виражається через особливі умови, в яких перебувало корейське суспільство після війни та японської колонізації. Центральні теми екзистенціалізму – сенс життя, самотність, абсурдність існування та свобода вибору – знайшли своє відображення в творах письменників цього періоду. Під впливом західної філософії, зокрема ідей Жан-Поля Сартра та Альбера Камю, корейська література через модернізм прагнула передати відчуття кризи та зруйнованої ідентичності, що виникли внаслідок історичних катастроф.

Однією з ключових характеристик корейського модернізму стало переосмислення індивідуальної свідомості в умовах соціальної нестабільності. Письменники прагнули передати внутрішні переживання своїх героїв, зокрема самотність, втрату родинних зв'язків і традиційних цінностей. Твори Хван Сунвона, наприклад, відображають екзистенційні дилеми та абсурдність життя через призму історичних подій, таких як Корейська війна. Письменники показували, як герої, залишившись наодинці з собою, змушені переосмислювати своє місце у світі, позбавленому сенсу та стабільності.

З іншого боку, література Чхе Інхуна та Чан Йонхака вивчала теми вибору та свободи, показуючи, як герої намагалися знайти своє місце у світі, що обмежує їхню індивідуальну свободу. Особливо це помітно у романі “Міська площа” Чхе Інхуна, де герой не може знайти простір свободи ні в Північній, ні в Південній Кореї, що символізує внутрішню боротьбу особистості з ідеологіями, які обмежують вибір.

Екзистенційні теми у творах корейських письменників післявоєнного періоду, зокрема в працях Чан Йонхака, досліджують абсурдність буття та кризи людської ідентичності. Водночас вони висвітлюють питання індивідуальної свободи та відповідальності за власне існування, які залишаються в руках особистості навіть у найскладніших умовах. Твори Чан Йонхака, зі своєю абстрактністю та алегоріями, роблять важливий внесок у розвиток екзистенціалізму в корейській літературі, показуючи, як соціально-політичні катаклізми впливають на особистість та її пошуки сенсу життя.

Спільні риси екзистенціалізму в корейській літературі середини ХХ-го століття включають акцент на внутрішніх переживаннях героїв, кризі ідентичності та важливості вибору. Відмінними особливостями – є те, що різні автори досліджували ці теми через призму конкретних історичних подій і різні літературні форми: Хван Сунвон зосереджувався на історичних наслідках Корейської війни, тоді як Чхе Інхун та Чан Йонхак більше уваги приділяли внутрішнім дилемам та філософським аспектам людського існування.

Література:

1. Модернізм / М. В. Моклиця, Т. І. Гундорова, М. Ю. Ржевська, Н. Л. Мірошниченко, С. В. Тримбач // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-68280>
2. Abbagnano, Nicola. "existentialism". Encyclopedia Britannica, 16 Feb. 2024, <https://www.britannica.com/topic/existentialism>. [Accessed 28 September 2024]
3. 김유중. (2005). 장일우 (張一宇) 문학 비평 연구. 한국현대문학 연구, 17, 389-421.
4. 최호영. "송옥의 생명 시학과 동서 사상 융합의 기획 — 율곡 이이와 베르그송의 생명 사상을 중심으로." 한국문예창작 20, no.2 (2021): 15-43. (Choi Hoyoung. "Song Wook's Poetics of Life and the Convergence of East and West Ideas — Focusing on life idea of Yulgok Yi I and H. Bergson." The Journal of Korean Literary Creative Writing 20, no.2 (2021): p. 15-43.
5. Yi, Nam-Ho, et al. Twentieth Century Korean Literature. Eastbridge Books, An Imprint Of Camphor Press, 2005. p. 44-45.
6. "A Study on Choi In-hun's 'Gray Man'" (Kwon Bo-dae, "National Literature History Research" 10, National Literature History Research Institute, 1997).
7. Андрианов Д.В. «Утілення двопланового художнього зображення в еволюційному процесі корейської поезії першої половини ХХ-го століття». Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців» (м.Київ, 10 травня 2024 року): – К.: ПП «ЮНІСОФТ», 2024. – 104-110 с.
8. Сисин А.М. "Екзистенційні мотиви в контексті сучасної корейської літератури. Аналіз оповідання "Цвіт плісняви (곰팡이꽃)". Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців» (м.Київ, 10 травня 2024 року): – К.: ПП «ЮНІСОФТ», 2024. – 148-153 с.
9. 권 영민. 한국 현대문학사 2, 서울 특별시: 민음사, 2020, p. 106. (Kwōn, Yōng-min. Han'guk hyōndae munhaksa, The History of Contemporary Korean Literature, Vol. 2, Minūmsa, 2020, p. 105-106.)
10. 두산백과: "실존주의". Он-лайн енциклопедія "Дусан". Стаття "Екзистенціалізм". Режим електронного доступу: <https://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1119535&cid=40942&categoryId=31528>
11. 김정관. (2014). 장용학 초기 소설에 나타난 실존주의적 인식 구조 연구. 국제언어문학, 30, 2014, 317-351. (Kim Jeongwan. "Research on the Epistemological Structure of Existentialism in Chang Yong-hak's Early Novels." Gukje eoneo munhak [International Language and Literature] 30, 2014).

Sysyn A., Andrianov D. Modernist idea transformation of the existentialism in the Korean literature of the middle of the 20th century

Summary. The article is dedicated to a comprehensive study of the characteristics and development of existentialism in Korean literature during the mid-20th century modernist period. This period was pivotal for Korean literature, which, under the influence of historical events such as war, colonialism, and the struggle for independence, began actively incorporating existentialist philosophical ideas. Literary works of this time often reflected both internal and external crises faced by Korean society through profound contemplation of human existence.

The aim of this article is to explore how modernist writers utilized existential questions to reveal key themes in their works, such as the meaning of life, loneliness, the absurdity of existence, death, and freedom of choice. The research analyzes the impact of Western existentialist philosophy on Korean literature and examines how these ideas were adapted in the Korean context, particularly in the period following Japanese colonization and during the Korean War.

Key works by Korean writers that include existential themes are discussed, as well as their contribution to the formation of modernist literature in Korea. The scientific novelty of this research lies in the fact that it is the first systematic analysis of existential motifs in the context of Korean modernism, demonstrating how these motifs reflected personal and societal experiences through the prism of literary characters. Outcomes of the study include identifying the main features of existentialism in Korean literary works, new literary forms that emerged under the influence of this philosophical movement, and defining the role of existential literature in the development of modernist aesthetics. This research provides a deeper understanding of how Korean writers used literary methods to address themes of identity crisis and social instability, as well as traces the influence of existentialism on Korea's cultural development.

Key words: existentialism, Korean literature, modernism, prose, mid-20th century, modernist literature.